

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดแพร่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ในด้าน การส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านการจัดการศึกษาอบรมและการฝึกวิชาชีพ และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแพร่

โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามดังกล่าวข้างต้น จากกลุ่มตัวอย่าง ขนาด 545 ตัวอย่าง จากประชากรซึ่งเป็นข้าราชการครู และประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และศึกษาข้อมูล สามารถสรุปผลการศึกษา การอภิปรายผลวิจัย และนำเสนอข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.2 ข้อมูลด้านสถานภาพของบุคคล (กลุ่มข้าราชการครู)

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามเป็นข้าราชการครูในเขต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ โดยแยกรายละเอียดดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 70.67 ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 29.33
2. ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 20 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 68 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ ในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.67 และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 11-15 ปี เป็นร้อยละ 10.67 นอกนั้นมีประสบการณ์ตั้งแต่ 1-10 ปี
3. ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 58.67 เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 41.33
4. ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 82.66 เป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 12.00 นอกนั้นมีระดับการศึกษาดังแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงระดับอนุปริญญา

5. ผู้ตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามขนาดของโรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 36.67 โรงเรียนระดับกลาง คิดเป็นร้อยละ 34.00 และโรงเรียนขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 29.33

5.1.2 ข้อมูลด้านสถานภาพของบุคคล (กลุ่มประชาชน)

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยแยกรายละเอียดดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นประชาชนทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 60.75 เป็นคณะกรรมการกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 20.25 นอกนั้นเป็นผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชนและอดีตคณะกรรมการชุมชน
2. ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 51.90 เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 48.10
3. ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุเฉลี่ย $\bar{X} = 42$ ปี อายุส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $S.D. = 6.92$
4. ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 48.10 เป็นผู้ที่มีระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 12.60 นอกนั้นเป็นระดับการศึกษาอื่น ๆ
5. ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้ ไม่เกิน 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.97 เป็นผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 3,000 – 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.85 และเป็นผู้ที่มีรายได้สูงกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.96
6. ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 40.04 รองลงมา อาชีพกรรมกร/รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 29.12 และอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 15.19 นอกนั้นเป็นอาชีพอื่น ๆ

5.1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยสอบถามข้าราชการครูพบว่า ในด้านการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 2.06$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $S.D. = 0.67$ ในที่ประชุมโรงเรียนได้ให้ชาวบ้านได้เสนอความคิดเห็นอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.99$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $S.D. = 0.73$ รองลงมาประชาชนร่วมกับทางโรงเรียนได้ติดตามและ

ประเมินผลในการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.83$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.64 สมควรที่จะได้รับการปรับปรุงแก้ไข

2. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยสอบถามข้าราชการครู ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.77$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.68 โรงเรียนได้เชิญชาวบ้านร่วมวางแผนจัดการศึกษาวิชาการด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.72$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.65 รองลงมาโรงเรียนร่วมกับชาวบ้านได้ติดตามและกำกับในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.67$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.65 สมควรที่จะได้รับการปรับปรุงแก้ไข

3. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยสอบถามจากข้าราชการครู ด้านการจัดการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.7$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.64 โรงเรียนได้เชิญชวนชาวบ้านได้มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายจัดทำหลักสูตรการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพในโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.58$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.61 รองลงมา โรงเรียนได้เชิญชาวบ้านได้มีส่วนร่วมวางแผนการจัดการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพในโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.56$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.60

4. ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคโรงเรียนโดยสอบถามข้าราชการครูโดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.79$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.70 โรงเรียนให้ความสำคัญน้อยต่อทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.60$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.61 รองลงมาไม่มีคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนของชุมชนร่วมดำเนินการในโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.46$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.67

5. ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของประชาชนโดยสอบถามข้าราชการครูโดยภาพรวม มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 2.12$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.85 ประชาชนยากจนจึงไม่สามารถช่วยเหลือโรงเรียนได้อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 2.13$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.72 รองลงมา ประชาชนไม่ทราบว่าโรงเรียนต้องการให้ชุมชนช่วยเหลือในด้านใดบ้าง ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 2.04$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.71

6. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยสอบถามจากประชาชนพบว่า ด้านการส่งเสริมประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.63$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.75 ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดกิจกรรม

ส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นใน โรงเรียนอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.59$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $S.D. = 0.58$ รองลงมาการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นประชาชนได้มีส่วนร่วมดูแล กำกับให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของโครงการในโรงเรียน ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.57$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $S.D. = 0.62$

7. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาพบว่า ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.32$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $S.D. = 0.54$ ประชาชนได้ร่วมเป็นคณะกรรมการกำหนดนโยบายในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาวิชาการด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.29$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $S.D. = 0.51$ รองลงมาประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนในการเชิญวิทยากรมาบรรยายพิเศษในการจัดการศึกษาค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.27$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $S.D. = 0.53$

8. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาพบว่า ด้านการจัดการศึกษาอบและฝึกวิชาชีพในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.54$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $S.D. = 0.63$ ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการจัดทำหลักสูตรการศึกษอาบรรมและฝึกวิชาชีพในโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.38$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $S.D. = 0.55$ รองลงมา ประชาชนได้ดำเนินการจัดการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพให้แก่นักเรียนในโรงเรียน ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.28$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $S.D. = 0.51$

9. ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับโรงเรียนโดยสอบถามจากประชาชนในภาพรวมพบว่า ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.68$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $S.D. = 0.60$ โรงเรียนไม่ได้ขอความร่วมมือจากเจ้าของสถานประกอบการหรือสถานประกอบอาชีพอิสระเพื่อให้รับนักเรียนเข้าฝึกงานอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.44$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $S.D. = 0.57$ รองลงมา ไม่มีคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนของชุมชนร่วมดำเนินการในโรงเรียน ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.40$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $S.D. = 0.56$

10. ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับประชาชน โดยสอบถามจากประชาชนโดยภาพรวมพบว่า มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.55$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $S.D. = 0.56$ ประชาชนยากจนจึงไม่สามารถช่วยเหลือโรงเรียนได้มีปัญหาอยู่ในระดับ ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.44$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $S.D. = 0.42$ รองลงมา ประชาชนไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเพราะต้องประกอบอาชีพมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.42$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $S.D. = 0.63$

5.2 อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยปรากฏว่ามีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาในอำเภอเมือง

จังหวัดแพร่ ทั้ง 3 ด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง หรืออยู่ในระดับที่ควรแก้ไข ซึ่งตรงข้ามกับกลุ่มตัวอย่างประชาชนการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาอยู่ในระดับน้อย เหตุที่โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเท่าที่ควร เพราะข้อจำกัดด้านพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ที่ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกจากนี้รูปแบบการปกครองของท้องถิ่นยังเป็นแบบรวมศูนย์อำนาจ ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษาอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการวิจัยของ กวี กาญจนานา (ชาญชัย ศิลปอวยชัยและคณะ, 2542 : 47) กล่าวว่า รูปแบบของการปกครองท้องถิ่นกับการศึกษาการกระจายอำนาจยึดหลักเอกรูป คือมีรูปแบบเหมือนกันทั่วประเทศ และเกิดขึ้นเพราะรัฐบาลกำหนดให้ มิได้เกิดจากความต้องการของประชาชนแต่อย่างใด นอกจากนั้นบุคลากรของโรงเรียน และประชาชนยังไม่เข้าใจดีพอเกี่ยวกับแนวคิดของโรงเรียน ดังที่แคล้ว พัฒนพงษ์ (อ้างแล้ว, 2523) พบว่า บุคลากรของโรงเรียนและประชาชนทั่วไปยังไม่มีความเข้าใจดีพอเกี่ยวกับแนวคิดของโรงเรียน ชุมชน มีประชาชนเข้าร่วมในการบริหารโรงเรียนชุมชนน้อย ดังนั้นการจัดการศึกษาในอนาคตควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีความรู้สึกว่าเขาเป็นเจ้าของคนหนึ่งในการจัดการบริหารจัดการ ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ดังที่สฤษดิ์ มนิตระ (บัวผัน ถัดพิดา, 2540 : 30) พบว่ารัฐไม่มีความจริงใจในการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษา ปัญหาที่ตามมาคือปัญหาด้านแนวคิดของทั้งผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาในอนาคตจะต้องตั้งอยู่บนหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ประชาชนมีส่วนกำหนดรูปแบบ เนื้อหา และวิธีการให้สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น โดยรัฐต้องลดบทบาทการควบคุมลง เป็นการสนับสนุนแนวคิดนี้จะเป็นจริงได้ก็ต่อเมื่อประชาชนเชื่อมั่นในตัวเองที่จะจัดการศึกษาได้ โดยการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งโดยให้โอกาสคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีส่วนร่วมในการประเมินผล และจัดทำแผนงานโครงการอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น โดยดึงชุมชนให้มามีส่วนร่วมใช้สถานประกอบการและแหล่งวิทยากรภายนอกมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ซึ่งโรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

2. สภาพของปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดแพร่

2.1 ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับโรงเรียน

2.1.1 กลุ่มตัวอย่างข้าราชการครู โดยภาพรวมพบว่าปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง หรืออยู่ในเกณฑ์จำเป็นต้องแก้ไข โดยเรียงลำดับที่สำคัญดังนี้ โรงเรียนขาดงบประมาณสำหรับงานบริหารชุมชน โรงเรียนไม่ได้ขอความร่วมมือจากเจ้าของสถานประกอบการหรือสถานประกอบอาชีพอิสระเพื่อให้รับนักเรียนเข้าฝึกงาน โรงเรียนขาดการจัดประชุมเพื่อชี้แจงให้ประชาชนได้รับทราบถึงรายละเอียดในการจัดการศึกษา โรงเรียนขาดการวางแผนระยะยาวขาดความต่อเนื่องในการทำงานและเป้าหมายการทำงานที่แน่นอน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่างประชาชน โดยภาพรวมพบว่าปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง หรืออยู่ในเกณฑ์จำเป็นต้องแก้ไข โดยเรียงลำดับที่สำคัญดังนี้ โรงเรียนขาดการวางแผนระยะยาวขาดความต่อเนื่องในการทำงานและเป้าหมายการทำงานที่แน่นอน โรงเรียนให้ความสำคัญน้อยต่อกิจการด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนให้ความสำคัญน้อยต่อผู้นำของชุมชนหรือชาวบ้าน โรงเรียนขาดงบประมาณสำหรับงานบริหารชุมชน

2.2 ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับประชาชน

2.2.1 กลุ่มตัวอย่างข้าราชการครู โดยภาพรวมพบว่าปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับประชาชนอยู่ในระดับปานกลางหรืออยู่ในเกณฑ์จำเป็นต้องแก้ไข โดยเรียงลำดับความสำคัญดังนี้ ประชาชนไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเพราะต้องประกอบอาชีพ ประชาชนถือว่าการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียนเท่านั้น ประชาชนยากจนจึงไม่สามารถช่วยเหลือโรงเรียนได้ ประชาชนขาดความรู้ความสามารถที่จะเสนอความคิดเห็นและร่วมบริหารโรงเรียนได้ และประชาชนถือว่าการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นหน้าที่ของรัฐ ประชาชนไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง

2.2.2 กลุ่มตัวอย่างประชาชน โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับน้อย ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดี โดยเรียงลำดับความสำคัญดังนี้ ประชาชนถือว่าการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียนเท่านั้น ประชาชนขาดความรู้ความสามารถที่จะเสนอความคิดเห็นและร่วมบริหารโรงเรียนได้ และประชาชนยากจนจึงไม่สามารถช่วยเหลือโรงเรียนได้

จากสภาพปัญหาและอุปสรรคจะเห็นว่าโรงเรียนและประชาชนมีความสัมพันธ์กันน้อย ซึ่งแต่ละฝ่ายก็มีข้อบกพร่อง คือทางโรงเรียนให้ความสำคัญน้อยต่อกิจการด้านความสัมพันธ์ระหว่าง

โรงเรียนกับชุมชน อีกทั้งให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเท่าที่ควร ส่วนประชาชนนั้น ถือว่าการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียน หรือของรัฐเท่านั้น ประชาชนไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเพราะต้องประกอบอาชีพ ประชาชนยากจนจึงไม่สามารถช่วยเหลือโรงเรียนได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ทั้งสองฝ่ายต่างก็ไม่สนองตอบซึ่งกันและกัน ดังที่ กิตติโชติ ห้อยยี่ภู่ (อ้างแล้ว, 2527) ได้ศึกษาพบปัญหาที่คล้ายกันคือ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบทไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ประชาชนเองก็ไม่ทราบบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน ไม่ทราบว่าโรงเรียนต้องการให้ชุมชนช่วยเหลือด้านใดบ้าง รวมทั้งความไม่สนใจในกิจการของโรงเรียนและความยากจนของประชาชน

ดังนั้น การที่จะให้การจัดการศึกษาก่อผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพต้องมีการประเมินคุณภาพของการศึกษา และทุกฝ่าย ทุกองค์กรต้องร่วมมือกันในการดำเนินงาน ดังที่ราชกิจจานุเบกษา(2543:22-25) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาถ้าหากจะให้เกิดความสำเร็จและมีประสิทธิภาพตามระบบประกันคุณภาพทางการศึกษา ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ องค์กรที่รับผิดชอบจะต้องทำภารกิจ ติดตาม กำกับกับการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งถือว่าเป็นการประกันภายใน และองค์กรอิสระต่าง ๆ จะต้องทำการประเมินเพื่อจะได้ทราบถึงการให้เกิดคุณภาพ ซึ่งถือว่าเป็นการประเมินภายนอก และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 23 กล่าวว่า การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ การศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

(1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคมได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

(2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์เรื่องจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

(3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

(4) ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

(5) ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยสอบถามจากข้าราชการครูและจากประชาชนจะเห็นได้ว่าควรปรับปรุงวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลดังนี้

1. ทางโรงเรียนควรให้ประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องโดยเริ่มต้นตั้งแต่การวางแผน ดำเนินงาน และสรุปผลการดำเนินงานเมื่อดำเนินการเสร็จสิ้น ให้ประชาชนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ทราบปัญหา อุปสรรค และความก้าวหน้า
2. โรงเรียนควรจะเน้นในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ให้มากยิ่งขึ้น โดยเน้นการประชาสัมพันธ์เชิงรุก หากมีข้อมูลสารสนเทศควรเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ
3. ควรให้ประชาชนได้วางแผนการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานประกอบการให้เกิดประโยชน์สูงสุด
4. โรงเรียนควรจัดทำแผนการสอนอนุรักษ์ศิลปะ ประเพณี และวัฒนธรรม ของท้องถิ่น และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
5. การจัดทำแผนการสอนอนุรักษ์ศิลปะ และวัฒนธรรมของท้องถิ่น ควรให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย